

Suomen matkailukysynnän elpyminen koronapandemian jälkeen – arviot ja skenaariot

Julkistus 6.5.2020, perustuu tilanteeseen 30.4.2020 klo 12.00

Yhteyshenkilö: Sanna Kyyrä, johtava asiantuntija

sanna.kyyra@tem.fi

**Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet**

Lähtökohtana matkailukysynnän kehityksen ketterä arviointi päätöksenteon tueksi

- Suomen matkailustrategian keskeisenä tavoitteena on Suomen matkailuyritysten kestävä kasvun ja uudistumisen vahvistaminen. **Matkailualan kasvun keskeinen määrällinen mittari on matkailukysynnän eli matkailijoiden rahankäytön kehitys**, jonka avulla seurataan matkailun vaikuttavuutta Suomen yhteiskuntaan.
- Matkailijaprofiilit ja matkailijoiden rahankäyttö eroavat kuukausittain. **Matkailukysyntään pohjautuva arvio antaa siten luotettavampaa kuvaa matkailun kehityksestä** mitä esimerkiksi yöpymisten lukumäärän tarkastelu.
- Käytetty malli kuvaa makrotason vaikutuksia. Mallin avulla ei voida arvioida matkailukysynnän elpymistä toimialakohtaisesti (esim. matkanjärjestäjäpalvelut), alueellisesti (esim. maakunta) tai kohdemarkkinakohtaisesti (esim. Saksa). Mallia ei voida soveltaa matkailutyöllisyyden kehityksen arviointiin.
- Arvioita **hyödynnetään suunniteltaessa matkailualan elpymistoimenpiteitä kansallisella tasolla.**

Matkailukysynnän kehityksen arviointimalli

- **Kehityksen arviointi perustuu kansainvälisiin, kansallisiin ja alueellisiin tutkimuksiin ja arvioihin** koronaviruspandemian laadullisista ja määrällisistä vaikutuksista matkailualalle ja alan kehityksestä pandemian jälkeen.
 - Aineiston perusteella on valittu matkailukysynnän kehitykseen vaikuttavat tekijät.
 - Tekijöiden kehittyminen kriisin jälkeen on esitetty kolmen eri vaiheen (vaiheet A-C) avulla.
- Kehitysmuutokset (vaiheet A-C) on **suhteutettu matkailutilinpidon lukuihin Tilastokeskuksen tätä tarkoitusta varten kehittämässä laskentamallissa.**
- **Arvioita päivitetään pandemian keston mukaan tarvittaessa.** Päivityksessä hyödynnetään mm. elinkeinolta saatavia näkemyksiä, kansainvälisiä arvioita matkailukysynnän elpymisestä sekä hallituksen, ministerien ja ministeriöiden nimittämien työryhmien näkemyksiä talouden elpymisestä.
- **Malli ja arviot on luotu yhteistyössä Tilastokeskuksen, Visit Finlandin ja MaRa ry:n kanssa.**

Matkailukysynnän kehitykseen vaikuttavat tekijät

- **Matkailu kotimaassa** toimii matkailukysynnän käynnistäjänä. **Suomalaisten ulkomaanmatkailu** sekä **Suomeen suuntautuva matkailu** käynnistyvät hitaammin. Kansainvälisen matkailun elpyminen on kytköksissä rajojen avautumiseen ja arvioihin lentoreittien palautumisesta.
- **Matkustamisrajoitusten purkamisen (rajojen avaamisen)** aikataulu kansainvälisesti, luopuminen kansallisesta suosituksesta välttää matkustamista Suomessa.
- **Kokoontumisrajoitusten purkamisen aikataulu.** Isoja ihmismääriä kokoavat tilaisuudet (mm. tapahtumat, messut, kongressit) elpyvät viimeisten joukossa.
- Kotimaisten ja ulkomaisten **matkakohteiden saavutettavuus** (reittien säännöllisyys ja kapasiteetti) palautuu asteittain, lentoliikenne hitaimmin.
- Matkailijoiden **turvallisuudentunne** palautuu asteittain, mutta todennäköisesti aiempia kriisejä hitaammin. Esimerkiksi UNWTO:n ja PATA:n arvioiden mukaan Aasian ja Tyynenmeren alueella SARS-epidemiasta toipuminen kesti noin kuusi kuukautta.
- Matkailijoiden **luottamus talouteen** ja käytettävissä oleva rahamäärä vahvistuvat hitaasti. Valtiovarainministeriön (16.4.2020) arvion mukaan Suomen bkt uhkaa nykynäkymällä laskea 5-12 % vuonna 2020. OECD:n (14.4.2020) arvion mukaan monissa suurissa kehittyneissä talouksissa bkt:n taso uhkaa laskea 20–25 %.

Vaihe A – kysyntä käynnistyy

- **Kotimaanmatkailu Suomessa käynnistyy varovaisesti**, kysyntä kohdentuu mökkilomiin tai lähellä oleviin päiväkohteisiin, joissa ihmisten määrää on rajoitettu. Työn takia matkustaminen on pysähdyksissä.
- **Suomalaisten matkailu ulkomaille käynnistyy hitaasti**. Työmatkailu on pistemäistä. Osa valtioista pitää rajat suljettuina, mikä hidastaa kansainvälisen matkailun käynnistymistä.
- **Ulkomaisia matkailijoita saapuu Suomeen harvakseltaan** Venäjältä, Pohjoismaista ja Euroopasta. Työmatkailu Suomeen on pistemäistä.
- **Suomen sisäistä liikkumista välttämään pyrkivät suositukset poistetaan, Suomen rajat avautuvat, yli 10 hengen julkiset kokoontumiset sallitaan, yli 500 hengen yleisötilaisuudet kielletty, ravitsemisliikkeet avautuvat.**
- Raide-, tie- ja vesiliikenne avaavat uudelleen reittejään ja vuorojaan, **lentoliikenne toimii erittäin vajaan reitityksellä ja kapasiteetilla.**
- **Matkailijoiden turvallisuudentunne on heikko ja suuria ihmismassoja vältellään**, mikä näkyy matkojen ja käytettävien matkailupalvelujen määrässä.
- **Kuluttajien heikko luottamus talouteen** suuntaa kysyntää kohti halvempia matkailupalveluita, osalla kulutus suuntautuu muualle kuin matkailuun.

Vaihe B – kysyntä elpyy

- **Kotimaanmatkailu Suomessa normalisoituu.** Työmatkailu jää etätyöskentelyn tottumusten myötä pysyvästi aiempaa alhaisemmaksi.
- **Suomalaisten matkailu ulkomaille lisääntyy, mutta varovasti.**
- **Ulkomaisia matkailijoita saapuu Suomeen harvakseltaan myös kaukokohteista.** Venäläisten ja pohjoismaisten matkailijoiden kysyntä normalisoituu, **osa Euroopan kohdemarkkinoista vasta käynnistyy.**
- Suomessa yli 500 hengen kokoontumiset sallitaan. **Valtioiden väliset matkustusrajoitukset poistetaan Euroopassa, osassa kaukomarkkinoita rajoitukset voivat olla vielä voimassa.**
- Raide-, tie- ja vesiliikenteen reitit ja kapasiteetti ovat palanneet kriisiä aiemmalle tasolle, **lentoliikenteen verkostoa lisätään hitaasti.** Reitit ja kapasiteetit muuttuvat verrattuna ennen kriisiä olevaan aikaan.
- **Matkailijoiden turvallisuudentunne vahvistuu** turvallisen arjen kokemusten ja matkailualan turvallisuustoimien kautta. Suuria ihmismassoja kuitenkin vältellään yhä.
- **Kuluttajien luottamus talouteen vahvistuu,** mutta kriisin vaikutusten voima alkaa näkyä matkailijoiden valinnoissa entistä vahvemmin; kysyntää aiempaa laajemmalle hintavalikoimalle matkailupalveluissa.

Vaihe C – kysyntä palautumassa kriisiä edeltävään aikaan

- **Kotimaanmatkailu Suomessa voi jopa kasvaa** kriisin aiheuttaman epävarmuuden takia. Lähimatkailusta on tullut houkuttelevaa.
- **Suomalaisten matkailu ulkomaille on palautumassa hitaasti vuoden 2019 lukuihin** saavutettavuuden kehittymisen rinnalla.
- **Ulkomaisia matkailijoita saapuu Suomeen ympäri maailmaa, mutta vuoden 2019 lukuihin on vielä matkaa. Suomi tarvitsee uuden vaihteen löytääkseen takaisin ennätysvuoden lukuihin.** Kansainvälisillä kohdemarkkinoilla Suomi mielletään kestäväksi, puhtaaksi ja turvalliseksi matkakohteeksi, joka houkuttelee matkailijoita erityisesti luontotarjonnallaan.
- **Liikkumis- ja kokoontumisrajoitukset on poistettu kansainvälisesti.**
- Saavutettavuus Suomeen ja Suomesta sekä Suomessa ovat pääosin palautuneet kriisiä edeltävälle tasolle. **Lentoliikenne ei ole vielä palautunut kriisiä edeltävälle tasolle.** Saavutettavuuden reiteissä ja kapasiteetissa pysyviä muutoksia.
- **Rokotteen testaaminen lisää matkailijoiden turvallisuudentunnetta.** Suuriin tapahtumiin ja ihmismassojen kokoontumisiin osallistutaan pysyvästi aiempaa varovaisemmin.
- **Kuluttajien luottamus talouteen vahvistuu**, mutta ei palaa vielä kriisiä edeltävälle tasolle. Matkailuun suunnattu kuluttaminen nähdään kriisiä edeltävän ajan tavoin jälleen omaan elämänlaatuun panostamisena.

Tilastokeskuksen laskentamallin perusoletukset

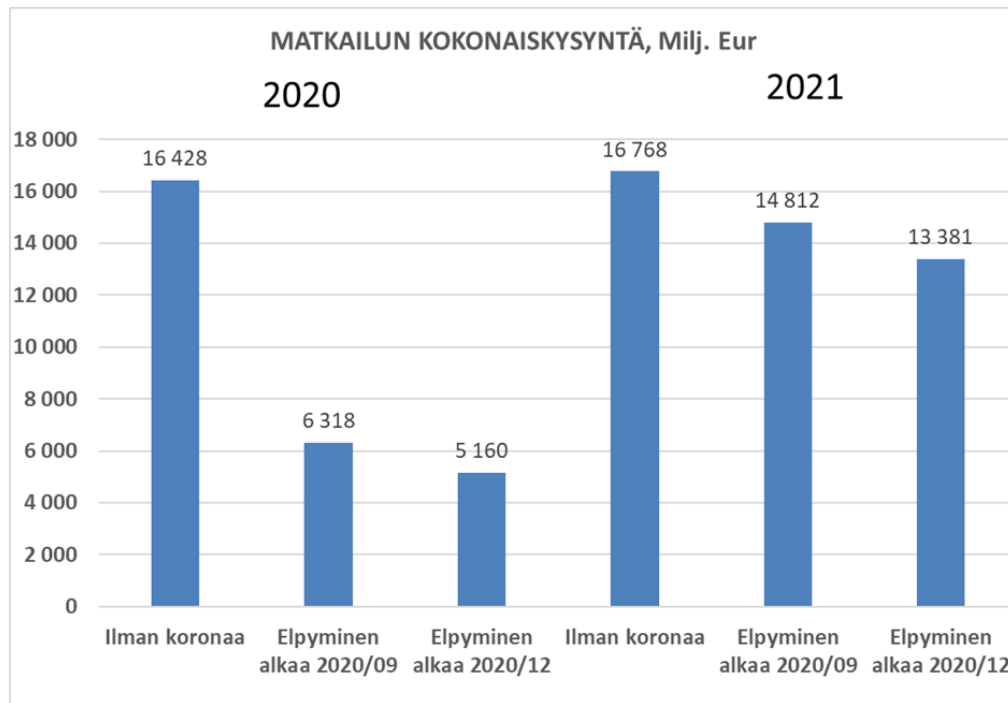
- **Kysyntää koskevat luvut** pohjautuvat matkailutilinpidon vuoden 2018 ennakkotietoihin.
- **Arvio vuoden 2019 avainluvuista** perustuu matkailutilastojen vuosimuutokseen 2019/2018 (matkustustaseen tulot ja menot, majoitustilaston kotimaiset yöpymiset).
- **Vuosien 2019/2020 ja 2020/2021 vuosimuutokset** ilman koronaa on arvioitu seuraavasti: ulkomaalaisten matkailu Suomeen +4%, suomalaisten matkailu ulkomaille -2%, suomalaisten matkailu Suomessa +2%.
- Kaikki matkan menot kohdistetaan kuukausille **matkustusajankohdan mukaan**, koska mahdollisten ennakkomaksujen ajankohta ei ole tiedossa.
- **Ulkomainen matkailukysyntä eli matkailuvienti** jaetaan ensin vuosineljänneksille matkustustaseen tulojen perusteella ja sen jälkeen neljännekset erikseen kuukausitasolle majoitustilaston ulkomaisen myynnin perusteella
- **Kotimainen matkailukysyntä (pl. ulkomaanmatkailu)** jaetaan kuukausitasolle Suomalaisten matkailu -tilaston vuosien 2016-2018 aikana tehtyjen yöpymisen sisältäneiden kotimaanmatkojen kuukausittaisen rahankäytön perusteella.
- **Suomalaisten ulkomaanmatkailusta aiheutuva kotimainen kysyntä** jaetaan ensin vuosineljänneksille matkustustaseen menojen perusteella ja sen jälkeen neljännekset erikseen kuukausitasolle Suomalaisten matkailutilaston kuukausittaisen rahankäytön perusteella.
- **Matkustus- ja henkilöliikennetaseen menot eli matkailutuonti** jaetaan kuukausille samalla tavalla kuin suomalaisten ulkomaanmatkailusta aiheutuva kotimainen kysyntä.

Suomen matkailukysynnän elpymisarviot (30.4. klo 12.00)

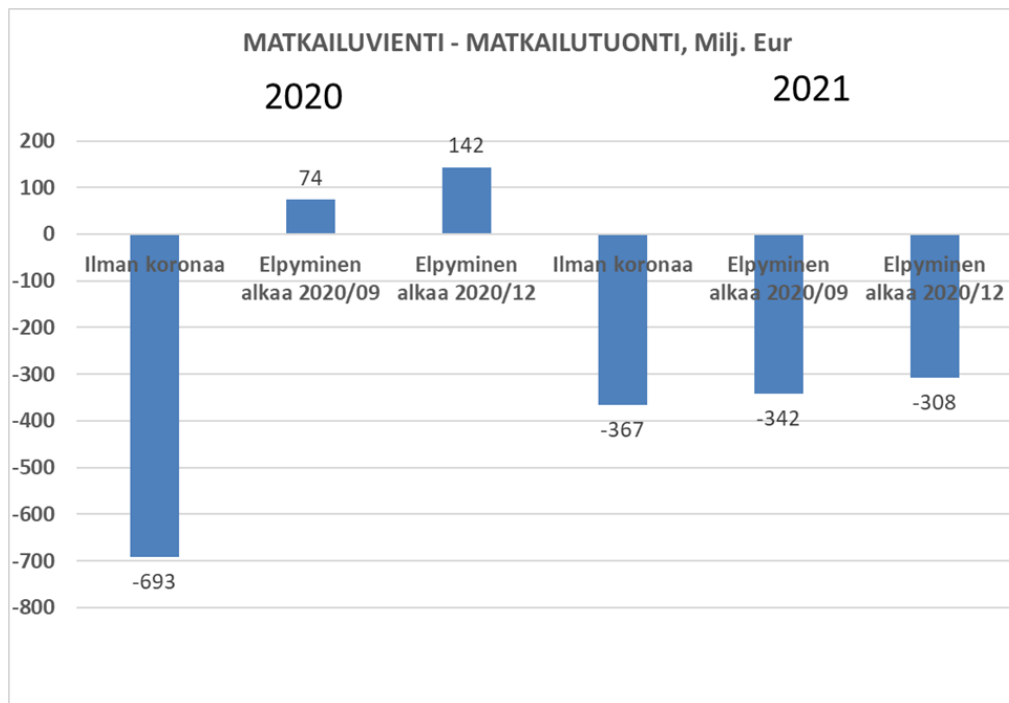

	Business as Usual v.2020	Positiivinen	Pessimistinen
Matkailukysyntä käynnistyy		09/2020	12/2020
Matkailukysyntä vrt. v. 2019 (16,1 mrd. €)	+2% (+0,3 mrd. €)	-60% (-9,8 mrd. €)	-70% (-10,9 mrd. €)
Kotimainen matkailukysyntä (pl. ulkomaanmatkailu) vrt. v. 2019 (8,7 mrd. €)	+2% (+0,18 mrd. €)	-50% (-4,5 mrd. €)	-60% (-5,1 mrd. €)
Suomalaisten ulkomaanmatkailusta aiheutuva kotimaankysyntä vrt. v. 2019 (2,4 mrd. €)	-2% (-0,05 mrd. €)	-75% (-1,8 mrd. €)	-80% (-2 mrd. €)
Ulkomainen matkailukysyntä vrt. v. 2019 (5,0 mrd. €)	+4% (+0,2 mrd. €)	-70% (-3,5 mrd. €)	-75% (-3,9 mrd. €)

Matkailun kokonaiskysyntä (milj. €) ilman koronapandemiaa ja elpymisen käynnistymisen vaihtoehtoissa (30.4. klo 12.00)

Matkailuviennin ja -tuonnin suhde (milj. €) ilman koronapandemiaa ja elpymisen käynnistymisen vaihtoehdoissa (30.4. klo 12.00)

Huomioita matkailukysynnän elpymisarvioista

- Suomen matkailun kokonaiskysyntä oli vuonna 2019 arvion mukaan 16,1 mrd. €.
- Positiivisen arvion mukaan kokonaiskysyntä supistuu v. 2020 n. -60% (n. -9,8 mrd. €).
- Pessimistisen arvion mukaan kokonaiskysyntä supistuu v. 2020 n. -70% (n. -10,9 mrd. €).
- Arvioiden mukaan palautuminen vuoden 2019 lukuihin kestää ainakin vuoteen 2022.
- Jos elpyminen alkaa joulukuussa, kotimainen matkailukysyntä (pl. ulkomaanmatkailu) voisi palautua vuoden 2019 tasolle aikaisintaan kesällä 2021.
- **Kansainvälisen matkailun palautuminen kriisiä edeltävälle tasolle tapahtuu vasta vuoden 2021 jälkeen.** Kansainvälinen matkailu jää arviolta vähintään 20 prosenttia vuoden 2019 tasosta koko vuoden 2021 ajaksi.
- **Ensimmäistä kertaa vuoden 1981 jälkeen matkustustase saattaa tasapainottua ja kääntyä jopa positiiviseksi.** Surullista on, että tasapainottuminen tapahtuu kokonaiskysynnän vähenemisen myötä ja negatiiviset vaikutukset esimerkiksi työllisyyteen ja aluetalouteen ovat isot.
- Ulkomainen matkailukysyntä on tärkeä osa Suomen palveluvientiä. **Ulkomaisen matkailukysynnän romahtaessa Suomi menettää vientituloja.**
- Matkailun kokonaiskysynnästä 69 % muodostuu kotimaisesta kysynnästä (ml. ulkomaanmatkailu). **Suomalaiset voivat itse vaikuttaa valinnoillaan, miten nopeasti matkailuala elpyy kriisin jälkeen.**

Vertailuna kansainvälisiä arviota matkailun elpymisestä

- UNWTO arvioi **kansainvälisten saapumisten vähenevän 20-30% vuonna 2020 ja matkailukysynnän supistuvan kolmanneksen.**
- OECD:n arvion mukaan korona **supistaa kansainvälistä matkailua (saapumisia) 45% tai 70% riippuen siitä, toipuuko ala heinä- vai syyskuussa 2020.**
- WTTC arvion mukaan **kansainväliset saapumiset supistuvat 25%, mikä vastaa kolmen kuukauden pysähdystä kansainvälisessä matkailussa.**
- **EU-jäsenvaltioiden arvioita**
 - Ranskassa matkailualan **elpymisen arvioidaan kestävän ainakin vuoteen 2022.**
 - Espanjassa **matkailuyritysten liikevaihdon arvioidaan vähenevän 32% vuoden 2020 aikana.**
- **Pohjoismaissa ulkomaiset yöpymiset vähenevät n. 40% maatasolla vuoteen 2019 verrattuna.** Vuoden 2019 ulkomaisten yöpymisten määrä saavutetaan Suomessa uudelleen vuonna 2023. (Oxford Economics)
 - Tanska -40%
 - Suomi -36%
 - Islanti -40%
 - Norja -36%
 - Ruotsi -36%

Lopuksi

- **Huomioitava, että koronakriisissä ei kyse huonoista matkailupalveluista, matkailun houkuttelevuuden vähenemisestä tai Suomea koskettavasta haasteesta. Kyse on uudesta epävarmuustekijästä, joka ensisijaisesti kohdentuu turvallisuuden ja luottamuksen tunteeseen, toissijaisesti taloudelliseen epävarmuuteen.**
- **Matkailun palautuminen on aiemmissa kansainvälisissä kriiseissä (esim. SARS, taloudellinen lama) ollut nopeahkoa ja edistänyt muiden alojen elpymistä. Nyt tilanne näyttää toiselta; matkailukysynnän elpyminen Suomessa ja maailmalla tapahtuu hitaasti.**
- **Kysynnän elpyminen on vahvasti sidoksissa kansainvälisten ja kansallisten rajoitusten ja suositusten purkamisen lisäksi saavutettavuuden palautumiseen.**
- **Uuden kasvu-uran löytäminen vaatii turvallisuuden tunteen uudenlaista huomiointia sekä matkailijoiden että matkailutyöntekijöiden kohdalla.**

Koronapandemian vaikutus majoitus- ja ravitsemistoiminnan paikalliseen kysyntään v. 2020

- Matkailukysynnässä on mukana eri toimialojen tuotoksesta matkailuun kuuluva osa. Loppuosa tuotoksesta on paikallista kysyntää.
- Tässä liitteessä on arvioitu pandemian vaikutusta majoitus- ja ravitsemistoiminnan paikalliseen kysyntään.
- Matkailutilinpidon mukaan majoitustoiminnan tuotoksesta 19 % on paikallisen kysynnän aikaan saamaa ja vastaavasti ravitsemistoiminnassa osuus on 79 %.
- Paikallisen kysynnän kehitystä arvioivissa kahdessa skenaariossa majoitus- ja ravitsemistoiminnan kuukausittainen liikevaihto on arvioitu kotimaisen matkailukysynnän jakautumisesta eri kuukausille v. 2019.
- Paikallisen kysynnän oletetaan elpyvän hieman matkailun kokonaiskysyntää nopeammin.
- Skenaario 1: kysynnän elpyminen alkaa asteittain kesäkuussa
 - majoitus- ja ravitsemistoiminnan paikallisen kysynnän muutos: -31 %
- Skenaario 2: kysynnän elpyminen alkaa asteittain syyskuussa
 - majoitus- ja ravitsemistoiminnan paikallisen kysynnän muutos: -59 %

Koronan vaikutus majoitus- ja ravitsemistoiminnan paikalliseen kysyntään vuonna 2020

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan paikallinen kysyntä vuonna 2020, milj. euroa

